

Prof. Dr. Emin Aşıkutlu'nun Hayatı ve Eserleri Üzerine Bir Değerlendirme

An Evaluation of The Life and Works of Prof. Dr. Emin Aşıkutlu

Erdoğan Köycü²⁷⁶

Geliş Tarihi/Received: 28.02.2026 Kabul Tarihi/Accepted: 21.04.2026

Öz: 1960 yılında Trabzon'da doğmuş ve şu anda Trabzon Üniversitesi Rektörlüğünü yürüten Emin Aşıkutlu, kadim bir ilim geleneğine sahip bir ailenin, öğretmen Ahmed Cemaleddin'in oğlu Hâfız Mehmet Rüşdü Aşıkutlu'dan (ö.1400/1980) Aşere-i Takrîb eğitimi tamamlamıştır. 1983 yılında Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde lisansını, 1985 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yüksek lisansını tamamlamıştır. 1985 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı'na araştırma görevlisi olarak atanmıştır. 1992 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde doktorasını tamamlamıştır. 2003 yılında doçent olmuştur.

2016 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne naklen geçiş yapmıştır. 18 Mayıs 2018 tarihinde Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü'ne atanmıştır. 31 Ağustos 2010 tarihinde Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekan Vekilliğine atanmış, 26 Haziran 2025 tarihinde görevini Prof. Dr. Cemil Hakyemez'e devretmiştir. Emin Aşıkutlu pek çok kitap, kitap bölümü ve makale yazmış; Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi madde yazarları arasında yer almış ve Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan *Hadislerle İslâm* adlı kitap projesinde görev almıştır.

1-2 Kasım 2024 tarihleri arasında Düzenleme Kurulu Başkanlığını yapmış olduğu 6. Türkiye Hadis İhtisas Toplantısı'nda katılımcılara karşı gösterdiği yakın alaka ve sunmuş olduğu hizmetle takdire şayân Emin Aşıkutlu'nun

²⁷⁶ Doç. Dr. Bartın Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Hadis Ana Bilim Dalı, ekoycu@bartin.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-4555-4552>

hayatı ve eserleri üzerine herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması da bizi hayatı ve eserleri üzerine bir makale yazmaya sevk etmiştir. Hem rektör hem de bir akademisyen olarak Emin Âşıkutlu hocamızın hayatı ve eserlerini bir makale formatında yazabilmek kolay olmamakla birlikte, sonradan yapılacak bu gibi çalışmalara da bir kaynak teşkil edecektir.

Anahtar Kelimeler: Hadîs, Hadîslerle İslâm, Kıraat, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, Emin Âşıkutlu.

Abstract: Born in Trabzon in 1960, Emin Âşıkutlu, currently the Rector of Trabzon University, completed his Aşere-i Takrîb education under Hâfız Mehmet Rüştü Âşıkutlu (d. 1400/1980), the son of teacher Ahmed Cemaleddin, from a family with an ancient scholarly tradition. He completed his undergraduate studies at Bursa Uludağ University, Faculty of Theology, in 1983, and his master's degree at Marmara University, Institute of Social Sciences, in 1985. In 1985, he was appointed as a research assistant in the Department of Hadith at Marmara University's Faculty of Theology. He completed his doctorate at the Institute of Social Sciences at Marmara University in 1992. He became an associate professor in 2003.

In 2016, he transferred from the Faculty of Theology at Marmara University to the Faculty of Theology at Karadeniz Technical University. On May 18, 2018, he was appointed Rector of Trabzon University. On August 31, 2010, he was appointed Acting Dean of the Faculty of Theology at Trabzon University, and on June 26, 2025, he handed over his duties to Prof. Dr. Cemil Hakyemez. Emin Âşıkutlu has written numerous books, book chapters, and articles, and is among the contributors to the Turkish Religious Affairs Foundation's Encyclopedia of Islam, and participated in the book project "Islam with Hadiths" prepared by the Presidency of Religious Affairs.

The fact that no studies have been conducted on the life and works of Emin Âşıkutlu, who deserves praise for his close attention and service to the participants at the 6th Turkey Hadith Specialization Meeting, which he chaired on November 1-2, 2024, has prompted us to write an article about his life and works. While writing an article about the life and works of Professor Emin Âşıkutlu, both as a rector and an academic, was not easy, it will also serve as a resource for future studies of this kind.

Keywords: Hadith, Islam through Hadiths, Turkish Religious Affairs Foundation Encyclopedia of Islam, Recite, Emin Âşıkutlu.

Giriş

Emin Âşıkutlu, Hâfız Mehmet Rüştü Âşıkutlu'nun (ö.1400/1980) talebesi olarak hıfz geleneğini âilesinden alıp gelecek nesillere aktarma misyonunu

yerine getirmektedir. Âşıkutlu'nun telif etmiş olduğu kitaplarının en öne çıkanı, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Mehmet Yaşar Kandemir'in danışmanlığında *Hadiste Ricâl Tenkidi* adlı doktora tezidir. Âşıkutlu tezini aynı isimle yayınlamıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hazırladığı *Hadislerle İslâm* adlı kitap projesinin ilmî heyetinde de yer almıştır. *Trabzonlu Müellifler ve Eserleri* adlı proje ekibinde yer almış; Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nde bazı maddeler, kitap ve kitap bölümleri ile makaleler telif etmiş; danışmanlığını yürüttüğü yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları yaptırmış; kitap ve makale tercümeleri yapmıştır.

Araştırmamızda Emin Aşıkutlu'nun hayatını genel hatlarıyla ele alacağız. Eserlerinin içeriklerine girmeksizin ana başlıklar hâlinde zikredeceğiz.

1. Hayatı

Emin Âşıkutlu, 1960 yılında Trabzon ili Of ilçesinin Uğurlu kasabasında doğmuştur. 1971 yılında Uğurlu İlkokulu'nu bitirmiş, 1974 yılında Trabzon İmam Hatip Lisesi'ne kaydolmuş ve 1979 yılında mezun olmuştur. Meşhur kurrâ hâfız Mehmet Rüştü Âşıkutlu'nun (1901-1980)²⁷⁷ rahle-i tadrîsinde hıfzını tamamlamıştır. Çaykaralı merhûm Hacı Hasan Efendi'nin oğlu Prof. Dr. Yunus Vehbi Yavuz'dan klasik Arapça ve İslâmî ilimler dersleri okumuş ve icâzet almıştır.

1982 yılında Mekke'de yapılan Uluslararası Hâfızlık Yarışması'na Türkiye'yi temsilen katılmış ve dünya üçüncüsü olmuştur. 1983 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olmuştur. 1983 yılı Nisan ayında Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde Bursa Merkez Ebdâl Câmii'nde imam-hatip olarak göreve başlamıştır. 1989 yılında Millî Eğitim Bakanlığı aracılığıyla

277 Mehmet Rüştü Âşıkutlu'nun hayatını ve din eğitime katkılarını ele alan bazı eserler ve makaleler neşredilmiştir. 1.Mehmet Günaydın, Karadeniz Güneşi Reisü'l-Kurra Mehmet Rüştü Aşık Kutlu'nun Hayatı ve Din Eğitime Katkıları, (Kahramanmaraş: Selçuk Ofset, 2004). 2.Mehmet Günaydın, Oflu Aşıkutlu Hoca. 2. Baskı, (İstanbul: Heyamola, 2020). 3.Mehmet Günaydın, Halkın Dilindeki Mehmet Rüştü Aşıkutlu (Eser Ofset, 2002). 1/378-392. 4.Mehmet Günaydın, "Of Medreselerinin Tarihi Fonksiyonelliğine Bakış", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (2008a),12/101-36; 5.Mehmet Günaydın, "Reisu'l-Kurra Mehmet Rüştü Aşıkutlu'nun Kur'an Öğretimine Katkıları ve Dini Görüşleri". Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 11 (2008b), 11/121-54. 6.Mehmet. Günaydın, "Oflu Mehmet Rüştü Aşıkutlu Hoca'nın (1901-1980) Din Görevlisi Olarak Örnekliliği". İçinde 5. Ulusal Din Görevlileri Sempozyum Bildirileri, 78-100. Mardin, 2014. Rukiye Keskinsoy, 2023 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde Hatice Şahin Aynur'un danışmanlığında "Ülkemizdeki hâfızlık eğitiminin tarihsel süreci, özel bağlamda ise kadim bir medrese ve hafızlık geleneğine sahip olan Trabzon İli Of ilçesi Uğurlu Çifaruksa Medresesi ve günümüzdeki devamı olan Uğurlu Mahallesi Mehmet Rüştü Aşıkutlu Kur'an Kursu'nu konu olarak ele alan Geçmişten Günümüze Trabzon'da Hafızlık Geleneği Mehmet Rüştü Aşıkutlu Kur'an Kursu Örneği bir yüksek lisans tez çalışması yapmıştır.

Mısır hükümetinden kazandığı araştırma bursuyla Mısır'a giderek Ezher ve Kahire Üniversitesi'nde araştırmalar yapmış, Kahire Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Rifat Fevzî Abdülmuttalib'in hadîs derslerine katılmış ve hadîs rivâyet icâzeti almıştır.

Mısır'dan döndükten sonra Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı'na araştırma görevlisi olarak naklen atanmıştır. 1992 yılında doktora eğitimini tamamlamıştır. 1993-1994 eğitim-öğretim yılında Bulgaristan Sofya İslam Enstitüsü'nde misafir öğretim görevlisi olarak çalışmıştır. 1994-2010 yılları arasında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Hadis Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. 2010-2016 yılları arasında Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde (kurucu) dekanlık yapmıştır.²⁷⁸ Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekan Vekilliği yapmıştır. Hâlen Trabzon Üniversitesi rektörlüğüne devam etmektedir.

1.1. İdârî Görevleri

Emin Aşıkutlu'nun YÖKSİS ve Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi resmi verileri ışığında²⁷⁹ şekillenen akademik ve idari kariyeri, 1983 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezuniyetiyle başlamış; 1993 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde doktora derecesini iktisap etmesiyle bilimsel bir derinlik kazanmıştır. 1998 yılında hadis bilimi alanında doçent unvanını alan Aşıkutlu, 2004 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) İlahiyat Fakültesi'nde profesörlük kadrosuna atanmıştır.

Emin Aşıkutlu'nun YÖKSİS'te ve Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi web sayfasında yer alan hayatı ve eserleriyle ilgili bilgilerideğerlendirerek kronolojik olarak akademik ve idârî görevlerini şöyle sıralayabiliriz:

1.Karadeniz Teknik Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Kurucu Dekanı²⁸⁰

2.Trabzon Üniversitesi Rektörü²⁸¹

²⁷⁸ <https://www.biyografiler.com/kimdir/emin-asikkutlu> Erişim Tarihi: 02.01.2024;
<https://ubys.trabzon.edu.tr/ABPDS/AcademicInformation/BilgiGoruntulemev2/Index?pid> Erişim Tarihi: 02.01.2024.
<https://ilahiyat.trabzon.edu.tr/personel/6289> Erişim Tarihi: 11.01.2025.
<https://turkmaarif.ansiklopedisi.org.tr/yazar/emin-asikkutlu> Erişim Tarihi: 16.01.2025

²⁷⁹ <https://ilahiyat.trabzon.edu.tr/Share/0B65D1A240A93E2F5BF56DC911219DAD> Erişim Tarihi: 11.01.2025.

²⁸⁰ 2010-2016 yılları arasında dekanlık yapmıştır.
²⁸¹ 06 09 2018 tarihinde atandığı görevi 14.09.2022 tarihinde sona ermiştir. 2022 yılında 2. defa Atandığı görevine devam etmektedir.

3.Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekan Vekili²⁸²

4.Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Bölümü Hadis Anabilim

Dalı Başkanı²⁸³

5.Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü Açık Öğretim Sınav Koordinatörü²⁸⁴

6.Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü Pedagojik Formasyon Birimi Koordinatörü²⁸⁵

7.İlahiyat Fakültesi Kalite Komisyon Başkanı²⁸⁶

8.Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü Kalite Komisyon Başkanı²⁸⁷

9.Kiraat İlmi Anabilim Dalı Anabilim Dalı Başkanlığı²⁸⁸

10.Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanlığı²⁸⁹

2. Eserleri

Emin Aşıkutlu'nun eserlerini, tezlerini, yayınlanmış kitaplarını, kitap bölümlerini, editörlüklerini, makalelerini, tebliğlerini ve Türkiye Diyanet Vakfı'nın telif ettirdiği Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nde madde yazıları başlıkları altında ele alacağız.

2.1. Yüksek Lisans Tezi

*Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi'ndeki Hadis Usulü ile İlgili Yazmaların Tavsif ve Tanıtımı*²⁹⁰

2.2. Doktora Tezi

282 31 08 2010 tarihinde başladığı görevi 26 06 2025 tarihinde sona ermiştir.
283 27 09 2019 tarihinde başladığı görevi devam etmektedir.

<https://ilahiyyat.trabzon.edu.tr/>

S/4231/hadis Erişim Tarihi: 28.02.2026

284 01 10 2021 tarihinde başladığı görevi devam etmektedir.

285 20.09.2023 tarihinde başladığı görevi devam etmektedir.

286 23.02.2024 tarihinde başladığı görevi 26.06.2025 tarihinde sona ermiştir.

287 23.02.2024 tarihinde başladığı görevi devam etmektedir. <https://yoksis.yok.gov.tr/Erisim>

gov.tr/Erisim

Tarihi: 04.01.2025

288 16.06.2025 tarihinde başladığı görevi devam etmektedir.

289 20.02.2025 tarihinde başladığı görevi devam etmektedir.

290 Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prof. Dr. İsmail Lütfi Çakan'ın danışmanlığında 1985 yılında tamamlanmıştır.

*Hadîste Ricâl Tenkidi (Cerh ve Ta'dîl İlimi)*²⁹¹

2.3. Kitapları

Emin Âşıkkutlu'nun telif ettiği üç, Arapçadan Türkçeye tercüme ettiği bir eseri vardır.

1. *Hadîste Ricâl Tenkidi (Cerh ve Ta'dîl İlimi)*²⁹²

2. *Kitâbu'l-Ma'rife ve't-Târih Adlı Eseri Çerçevesinde Fesevî ve Ricâl İlmindeki Yeri*²⁹³

3. *Ricâl İlimi'ne Giriş*²⁹⁴

4. Celâluddîn es-Suyûtî (ö. 911/1505), *Miftâhu'l-Cenne fil-İhticâc bi's-Sunne*²⁹⁵ adlı eserinin *Sünnet'in Dindeki Yeri*²⁹⁶

2.4. Kitap Bölümü

²⁹¹ Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prof. Dr. M. Yaşar Kandemir'in danışmanlığında 1992 yılında tamamlanan 191 sayfa olan tezin, YÖKTEZ'de yayınlanma izni olmadığı için erişime kapalıdır. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ErişimTarihi:04.01.2025>. Prof. Dr. M. Yaşar Kandemir, talebesi Emin Âşıkkutlu'nun çalışmasının hadîsin en kapsamlı ilimlerinden biri olan Cerh ve Ta'dîl'i bütün yönleriyle tanımaya imkân verecek tarzda incelediğini belirtmiştir. Araştırmancın, hadîslerin bize sağlam bir şekilde intikâl ettiği konusunda şüphesi olanlara, dünyada bir benzeri daha görülmeyen İslâmî Tenkit Sistemi'nin mükemmelliği hakkında bir fikir vereceğini vurgulamıştır." Emin Âşıkkutlu, *Hadîste Ricâl Tenkidi (Cerh ve Ta'dîl İlimi)*, 6.

²⁹² Emin Âşıkkutlu, *Hadîste Ricâl Tenkidi (Cerh ve Ta'dîl İlimi)* adlı eserinin ithâf yazısında: "Bu eseri, yeğeni ve talebesi olma bahtıyarlığını erdiğim bana ilim sevgisini aşıl原因 ve bu uğurda daima destekleyen ilim ve irfân sahibi faziletli üstadım merhûm Hacı Hâfız Mehmet Rüşti Âşıkkutlu'nun azîz hâtırasına ithâf ediyorum." Emin Âşıkkutlu, *Hadîste Ricâl Tenkidi (Cerh ve Ta'dîl İlimi)*, 3. Baskı, İFAV Yayınları, İstanbul, 1997. 8. Emin Âşıkkutlu, eserin başında hocası Prof. Dr. M. Yaşar Kandemir'in eserle ilgili iki sayfalık takdimine yer vermiş, eserin doktora tezinden üretildiğini kitabının önsözünde şu ifadelerle yer vererek belirtmiştir: "Tezin teknik ve muhteva bakımından hedefine ulaşması için elden gelen gayret tabii olarak azamî ölçüde gösterilmiştir. Bunula birlikte insan daima hata ve eksikliğe maruzdur. Araştırmancın bu hâle gelmesinde büyük emeği geçen ve yoğun çalışmaları arasında akit ayırıp başlangıçtan beri yol gösterici yardımlarını esirgemeyen Muhterem Prof. Dr. M. Yaşar Kandemir beye, değerli görüş ve uyarılarıyla daima yanında hissettiğim değerli hocaları, Prof. Dr. İsmail Lütfi Çakan ve Yrd. Doç. Dr. Raşit Küçük beylere şükranlarımı sunarım..." Emin Âşıkkutlu, *Hadîste Ricâl Tenkidi (Cerh ve Ta'dîl İlimi)*, 8. (İstanbul: İFAV Yayınları, 2001).

(İstanbul: İFAV Yayınları, 2007).

²⁹⁵ Abdurrahmân Fâhûrî'nin tahkik ettiği eserin 4. Baskısı, 2012 yılında Kahire'de yapılmıştır. Ali Kaya tarafından da eserin tahriri yapılmış ve Türkçe'ye çevrilmiş, Semerkand yayınları tarafından 2017 yılında İstanbul'da neşredilmiştir. Enbiya Yıldırım tarafından da Türkçe'ye tercüme edilen eser, Otto yayınları tarafından 2015 yılında, Takdim yayınları tarafından da 2019 yılında Ankara'da neşredilmiştir.

²⁹⁶ (İstanbul: Nesil Yayınları, 2003).

Emin Aşıkutlu, *Trabzonlu Müellifler ve Eserleri* (Osmanlı Dönemi) adlı projede proje ekibinde yer almış ve projenin çıktısı olarak yayınlanan "Mehmet Rüştü Aşıkutlu ve Eserleri" adlı bir kitap bölümü telif etmiştir.²⁹⁷

Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından telif ettirilen *Hadislerle İslâm*²⁹⁸ adlı kitap projesinde ilmî heyet arasında yer almıştır.²⁹⁹

2.5. Makaleleri

Emin Aşıkutlu'nun 2000-2007 yılları arasında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi'nde 6 makalesi yayınlanmıştır.

Makalelerinin üçü, hadîs metinleri üzerine değerlendirmelerden oluşurken, geriye kalan üçü ise *Hadîs Usûlü*'nün temel konularından birini teşkil eden isnâd tenkiti açısından şartlı tahliller, isnâddaki râvîlerin tabakalarına dair muhaddislerin değerlendirmeleri ve Mustafâ ez-Zerkâ'nın Kur'ân-ı Kerîm ile Nebvî Usûlûbunu mukâyese eden tercümelerden oluşmaktadır.

1. "Kur'ân-ı Kerîm ve Hadîs-i Nebvî Arasında Usûb Mukâyese"i³⁰⁰
2. "Buhârî Döneminde (III/IX. Asır) İmanla İlgili Yaklaşımlar ve Sahîh'inin İman Bölümü Çerçevesinde Buhârî'nin İman Yaklaşımı"³⁰¹
3. "Bir Isnâd Tenkid Yöntemi Olarak Şartlı Cerh-Ta'diller ve Uygulamadaki Sonuçları"³⁰²
4. "Hadis Vaz'ının Hz. Peygamber Devrinde Başladığına Dair Rivâyetler ve Delil Değerleri"³⁰³
5. "Arkasından Ağlanması Sebebiyle Ölüye Azap Edilir" Hadisine Sosyo-Kültürel Bağlamda Bir Yaklaşım"³⁰⁴
6. "Tabaka Kavramı ve Muhaddislerin Tabaka Anlayışı"³⁰⁵

2.6. Tebliğleri

²⁹⁷ *Trabzonlu Müellifler ve Eserleri* (Osmanlı Dönemi), ed. Süleyman Gür-Cevdet Karaca, (İstanbul: Ensar Yayınları, 2023). 397-406.

²⁹⁸ *Hadislerle İslâm* (ed. Mehmet Emin Özafşar vd.) (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2014).

²⁹⁹ *Hadislerle İslâm*, 31.

300 Mustafâ ez-Zerkâ'nın telif ettiği makalenin tercümesidir. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 5-6 (1987-1988), 303-308.

301 Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 19 (2000), 59-83.
Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 20/1 (2001), 49-80.
Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 5/2 (2005), 5-26.
Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2 (2006), 33-66.
Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 32/1 (2007), 5-18.

Emin Âşıkutlu, İslâmî Araştırmalar Vakfı tarafından düzenlenen Kur'ân ve Tefsir Araştırmaları başlıklı tartışmalı ilmî toplantıda; Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanlığı tarafından düzenlenen Abdurrahman Gürses Anısına I. Kur'an ve Kıraati Sempozyumu'nda; Geçmişten Günümüze Trabzon'da Dinî Hayat Sempozyumu'nda ve II. Uluslararası Hadis ve Günümüzde Hadise Yönelik Saldırılar Sempozyumu'na katılmış ve dört bildiri sunmuştur.

1.Kırâat İlminin Temellendirilmesinde Ahruf-i Seb'a Hadîsleri (Tahrîc Tahlîl ve Değerlendirme)³⁰⁶

2.Mehmet Rüştü Aşıkutlu Hayatı, Şahsî ve İlmi Kişiliği³⁰⁷

3.Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Dinî Hayatın İntikâlinde Ârif Bir Âlim Oflu Mehmet

Rüştü Aşıkutlu Efendi³⁰⁸

4.Mehmet Rüştü Aşıkutlu (Hayatı, Şahsî ve İlmi Kişiliği)³⁰⁹

5.Türkiye'de Akademik Hadisçiliğin Tarihî Seyri ve Çağdaş Saldırılarına Karşı Konumu³¹⁰

2.7. Sempozyum Değerlendirme Yazısı

Emin Âşıkutlu'nun yazmış olduğu bir sempozyum değerlendirme yazısı bulunmaktadır.

II. Uluslararası Hadis ve Günümüzde Hadise Yönelik Saldırılar Sempozyumu, 28-30 Mart 2005³¹¹

2.8. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nde Maddeleri

*Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'*ne 28 madde yazmıştır. Bu maddeler dijital ortamda da yayınlanmıştır.

³⁰⁶ Kur'ân ve Tefsir Araştırmaları-IV, (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2001).

³⁰⁷ Abdurrahman Gürses Anısına I. Kur'an ve Kıraati Sempozyumu 12 Kasım 2000 Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi M. Rüştü Aşıkutlu Anısına II. Kur'an ve Kıraati Sempozyumu 25

Mayıs 2003 Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2006. 127-145.

³⁰⁸ I. Uluslararası Geçmişten Günümüze Trabzon'da Dinî Hayat Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 2016. 1/183-220.

³⁰⁹ I. Uluslararası Geçmişten Günümüze Trabzon'da Dinî Hayat Sempozyumu ed. Betül Saylan Şenol, (İstanbul: Melisa Yayınları, 2016), 225-260.

³¹⁰ II. Uluslararası Hadis ve Günümüzde Hadise Yönelik Saldırılar Sempozyumu 28-30 Mart 2005 Dubai'de yapılmıştır. Emin Âşıkutlu, Hadis Tetkikleri Dergisi, (HTD), 4/1 (2006), 183-185.

³¹¹ Emin Âşıkutlu, Hadis Tetkikleri Dergisi, (HTD), 4/1 (2006), 167-185.

- 1.Âşıkutlu, Mehmet Rüştü³¹²
- 2.Berkânî³¹³
- 3.Berîre³¹⁴
- 4.Cerh ve Ta'dîl³¹⁵
- 5.Deccâl³¹⁶
- 6.Fısk³¹⁷
- 7.İbn Ebû Ömer³¹⁸
- 8.İbn Ebî Şeybe Ebû Ca'fer³¹⁹
- 9.İbn Kurkûl³²⁰
- 10.İbn Yerbû' eş-Şenterîni³²¹
- 11.İbnü'l-Felekî³²²

³¹² *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1991), 4/6. <https://islamsiklopedisi.org.tr/asikkutlu-mehmet-rustu> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

³¹³ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), 5/503-504. <https://islamsiklopedisi.org.tr/berkani> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

³¹⁴ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1992) 5/505-506. <https://islamsiklopedisi.org.tr/berire> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

³¹⁵ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1993), 7/394-401. <https://islamsiklopedisi.org.tr/cerh-ve-tadil> Erişim Tarihi: 16.01. 2025. Madde, Türk Maarif Vakfı'nın Türk Maarif Ansiklopedisi web sitesinde de yayınlanmıştır. <https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/cerh-ve-tadil> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

³¹⁶ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2019). 9/72. <https://islamsiklopedisi.org.tr/deccal--hadis> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

³¹⁷ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1996), 13/38-³⁹ <https://islamsiklopedisi.org.tr/fisk#2-hadis> Erişim Tarihi: 16.01. 2025.

³¹⁸ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1999) 19/438. <https://islamsiklopedisi.org.tr/ibn-ebu-omer> Erişim Tarihi: 16.01. 2025.

³¹⁹ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1999). 19/443-444. <https://islamsiklopedisi.org.tr/ibn-ebu-seybe-ebu-cafer> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

³²⁰ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1999). 20/145. <https://islamsiklopedisi.org.tr/ibn-kurkul> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

³²¹ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, İstanbul, 1999), 20/449. <https://islamsiklopedisi.org.tr/ibn-yerbu-es-senterini> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

³²² *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2000), 21/44. <https://islamsiklopedisi.org.tr/ibnul-feleki> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

12.İbn Ved'ân³²³

13.İclî Ebû'l-Hasen³²⁴

14.İsmâîlî³²⁵

15.Kadh³²⁶

16.Kizb³²⁷

17.Leyyin³²⁸

18.Mechûl³²⁹

19.Mestûr³³⁰

20.Muaddil³³¹

21.Muhâlefet³³²

22.Mukâribu'l-Hadîs³³³

³²³ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1999), 20/440-441. [https://](https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-vedan)islamansiklopedisi.org.tr/ibn-vedan Erişim Tarihi: 16.01. 2025.

³²⁴ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2002), 21/417. [https://](https://islamansiklopedisi.org.tr/icli-ebul-hasan)islamansiklopedisi.org.tr/icli-ebul-hasan Erişim Tarihi: 16.01. 2025.

³²⁵ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 33/126-127. [https://](https://islamansiklopedisi.org.tr/ismaili)islamansiklopedisi.org.tr/ismaili Erişim Tarihi: 16.01. 2025.

³²⁶ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 24, 65-66. [https://](https://islamansiklopedisi.org.tr/kadh)islamansiklopedisi.org.tr/kadh Erişim Tarihi:16.01.2025.

³²⁷ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2002), 26/126-128. [https://](https://islamansiklopedisi.org.tr/kizb)islamansiklopedisi.org.tr/kizb

³²⁸ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2003). 27/168-169. [https://](https://islamansiklopedisi.org.tr/leyyin)islamansiklopedisi.org.tr/leyyin Erişim Tarihi: 16.01.2025

³²⁹ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2003), XXIII, 286-288. [https://](https://islamansiklopedisi.org.tr/mechul)islamansiklopedisi.org.tr/mechul Erişim Tarihi: 16.01.2025.

³³⁰ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2004). 29/337-338. [https://](https://islamansiklopedisi.org.tr/mestur--hadis)islamansiklopedisi.org.tr/mestur--hadis Erişim Tarihi: 16. 01.2025.

³³¹ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2020) 30/303. [https://](https://islamansiklopedisi.org.tr/muaddil)islamansiklopedisi.org.tr/muaddil Erişim Tarihi: 16.01.2025.

³³² *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2020), 30/401-402. [https://](https://islamansiklopedisi.org.tr/muhalefet)islamansiklopedisi.org.tr/muhalefet Erişim Tarihi: 16.01. 2025.

³³³ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2020), 31/125-126. [https://](https://islamansiklopedisi.org.tr/mukaribul-hadis)islamansiklopedisi.org.tr/mukaribul-hadis Erişim Tarihi: 16.01.2025.

23.Mübhem³³⁴

24.Mütkin³³⁵

25.Müttehem³³⁶

26.Tavhîl³³⁷

27.Telkin³³⁸

28.Teşeyyu³³⁹

2.9. Proje Ekibinde Görev Alması

Proje Sahibi: Trabzon Üniversitesi İslami İlimler Uygulama ve araştırma Merkezi

Destekleyen Paydaş Kurum: Trabzon Ortahisar Belediyesi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Süleyman Gür

Proje Ekibi: Prof. Dr. Emin Aşıkkutlu'nun da içinde bulunduğu 44 akademisyen ve araştırmacıdan oluşmuştur.

Proje Çıktısı: Ensar Yayınları tarafından 2023 yılında yayımlanmış olan *Trabzonlu Müellifler ve Eserleri (Osmanlı Dönemi)* adlı kitaptır.

3. Vermiş Olduğu Yüksek Lisans ve Doktora Dersleri

Emin Aşıkkutlu, Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde 2019-2024 yılları arasında Kıraat İlmi ve Hadîs İlmiyle ilgili yüksek lisans ve doktora dersleri vermiştir. Farklı yıllarda vermiş olduğu aynı isimli dersler tek bir ders olarak zikredilmiştir.

³³⁴ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2020), 31/434-436. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mubhem> Erişim Tarihi: 16.01. 2025.

³³⁵ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32/221-222. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mutkin> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

³³⁶ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32/226. <https://islamansiklopedisi.org.tr/muttehem> Erişim Tarihi: 17.01.2025.

³³⁷ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul, TDV Yayınları, 2010), 39/440. <https://islamansiklopedisi.org.tr/tahvil--hadis> Erişim Tarihi: 16.01. 2025.

³³⁸ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2010), 40/406-407. <https://islamansiklopedisi.org.tr/telkin--hadis> Erişim Tarihi: 17.01.2025.

³³⁹ *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2011). 40/564-565. <https://islamansiklopedisi.org.tr/teseyyu> Erişim Tarihi: 17.01.2025.

- 1.Kıraat İlmi ve Tarihi
- 2.Kıraat İlminin Meseleleri
- 3.Mütevattir Kıraatler ve Usulleri
- 4.Cerh-Ta'dîl İlmi/Ricâl Tenkidi
- 5.Cerh-Ta'dîl İlminin Meseleleri
- 6.Hadîs ve İslâmî İlimler
- 7.Hadîs Edebiyatı ve Özellikleri-I
- 8.Hadîs Edebiyatı ve Özellikleri-II
9. Yüksek Lisans Semineri
10. Yüksek Lisans Tez Danışmanlığı

4. Tez Danışmanlıkları

4.1. Yüksek Lisans

Emin Âşıkkutlu'nun danışmanlığında 9 tez tamamlanmıştır.

1.Murat Çakır, *Bir Tebliğ Metodu Olarak Hz. Peygamber'in Hadislerinde Kıssa*³⁴⁰

2.Fatih Çelik, *Hz. Peygamber'in Hadislerinde Ticârî Ahlâk*³⁴¹

3.Soumegie Cousein, *Hz. Peygamber'in Zorlukları Aşma Yöntemi*³⁴²

4.Yusuf Teker, *Hadis Usûlü Edebiyatında Elfiyye'ler Irâkî ve Elfiyye'si*³⁴³

5.Yusuf Taşan, *Dinî Tebliğde Hutbenin Yeri ve Hz. Peygamber'in Hutbe Tarzi*³⁴⁴

6.Rahile Yılmaz, *İbn Ebî Hâtim er-Râzî'nin İlelû'l-Hadis Adlı Eserinde Vasledilmekle İletli*

*Saydığı Mürsel Rivâyetler*³⁴⁵

7.Selim Demirci, *Molla Gürânî ve el-Kevseru'l-Cârî Adlı Buhârî Şerhi*³⁴⁶

340 Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002.

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2004.

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006.

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006.

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007.

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2008.

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.

8.Fahri Uluocak, *Ebu Hureyre'nin Kur'ân'a Arz Ettiği Rivâyetler*³⁴⁷

9.Hatice Salış, *Hadis Edebiyatında Kitâbü's-Sünne'ler ve Ahmed b. Hanbel'in Kitâbü's*

*Sünne'si*³⁴⁸

4.2. Doktora

Emin Aşıkutlu bir doktora tez danışmanlığı yapmıştır.

Yusuf Güneş, *Hadislerde İletişim Ahlâkı*³⁴⁹

Sonuç

1960 yılında Trabzon'da doğmuş, ilk ve ortaöğrenimini Trabzon'da tamamlamış olan Emin Aşıkutlu, hıfzını babasının amcası Mehmet Rüştü Aşıkutlu'da tamamlamıştır. Prof. Dr. Yunus Vehbi Yavuz'dan da klasik Arapça ve İslâmî ilimler dersleri okumuş ve icâzet almıştır.

Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde lisans öğrenimini tamamlamış, Diyanet İşleri Başkanlığı'nda imam-hatip olarak görev yapmıştır. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde *Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi'ndeki Hadis Usulü ile İlgili Yazmaların Tavsif ve Tanıtımı* konulu teziyle yüksek lisansını; Hadîs İlmî'nin en mühim konularından biri olan, Cerh ve Ta'dîl ilminin önemli bir bölümünü teşkil eden Hadis'te Ricâl Tenkiti konusunu doktora tezini tamamlamıştır. Lisans'ta verdiği derslerin yanında yüksek lisans ve doktora eğitiminde de Kıraat ve Hadîs ilimlerine dair dersler vermiş, 8 yüksek lisans ve 1 doktora tezi yönetmiştir.

Celâluddîn es-Suyûtî'nin (ö. 911/1505) Sünnet'in hücciyetini ele alan *Miftâhu'l-Cenne fil-İhticâc bi's-Sunne* adlı eserini *Sünnet'in Dindeki Yeri* adıyla Türkçeye çevirmiştir. *Hadîs'te Ricâl Tenkiti* adlı eserini doktora tezinden üretmiş, ayrıca 2 eser telif etmiştir. Hadîs ilminin farklı konularına dair 5 telif, 1 tercüme makale yazmış, kitap editörlüğü yapmış, sempozyum ve tartışmalı ilmî toplantılara katılmış, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*'ne 28 madde yazmış, başarılı bir akademisyen olan Emin Aşıkutlu, aynı zamanda Trabzon Üniversitesi rektörlüğüne ikinci defa atanmış ve bir müddet İlahiyat Fakültesi dekanlığını da vekâleten yürütmüş başarılı bir idarecidir.

Emin Aşıkutlu'nun hayatı ve eserlerini ele aldığımız bu araştırmamızın, bu konuda yapılan ilk araştırma olmaması hasebiyle, daha sonra yapılacak çalışmalara bir kaynak teşkil edeceğini ümit ediyoruz.

347 Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.

348 Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011.

349 Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.

Kaynaklar

Âşıkkutlu, Emin. *Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi'ndeki Hadis Usulü İle İlgili Yazmaların Tavsif ve Tanıtımı* Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1985.

Âşıkkutlu, Emin. *Hadiste Ricâl Tenkidi (Cerh ve Ta'dîl İlmi)*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 1992.

Âşıkkutlu, Emin. "Berkânî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 5/505-506. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.

Âşıkkutlu, Emin. "Fısk" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 13, 38-39. İstanbul: TDV Yayınları, 1996.

Âşıkkutlu, Emin. *Hadiste Ricâl Tenkidi*, 3. Baskı, İstanbul: İFAV Yayınları, 1997.

Âşıkkutlu, Emin, "İbn Ved'ân", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 20/440-441. İstanbul: TDV Yayınları, 1999.

Âşıkkutlu, Emin. "İbn Ebî Ömer", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 19/438. İstanbul: TDV Yayınları, 1999.

Âşıkkutlu, Emin. "İbn Ebî Şeybe Ebû Ca'fer", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 19/443-444. İstanbul: TDV Yayınları, 1999.

Âşıkkutlu, Emin. "İbn Kurkul", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 20/145. İstanbul: TDV Yayınları, 1999.

Âşıkkutlu, Emin. "İbnü'l-Felekî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 21/44. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.

Âşıkkutlu, Emin. "İsmâîlî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 23/126-127. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.

Âşıkkutlu, Emin. "İclî Ebû'l-Hasen", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 21/417. İstanbul: TDV Yayınları, 2002.

Âşıkkutlu, Emin. "Buhârî Döneminde (III/IX. Asır) İmanla İlgili Yaklaşımlar ve Sahîh'inin İman Bölümü Çerçevesinde Buhârî'nin İman Yaklaşımı", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 19. (2000), 59-83.

Âşıkkutlu, Emin. *Kitâbu'l-Ma'rife ve't-Târîh Adlı Eseri Çerçevesinde Fesevî ve Ricâl İlmindeki Yeri*, İstanbul: İFAV Yayınları, 2001.

Âşıkkutlu, Emin. *Kırâat İlminin Temellendirilmesinde Ahruf-i Seb'a Hadisleri (Tahrîç Tahlil ve Değerlendirme)*, *Kur'ân ve Tefsîr Araştırmaları-IV*, İstanbul: Ensar Neşriyat, 2001.

Âşıkkutlu, Emin. "Bir İsnâd Tenkid Yöntemi Olarak Şartlı Cerh-Ta'diller ve Uygulamadaki Sonuçları", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20. 2001(1). 49-80.

Âşıkutlu, Emin. *Kitâbu'l-Ma'rife ve't-Târîh Adlı Eseri Çerçevesinde Fesevî ve Ricâl İlmindaki Yeri*, İstanbul: İFAV Yayınları, 2001.

Âşıkutlu, Emin. "Kadh", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 24/65-66. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.

Âşıkutlu, Emin. "Meçhul", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 23/286-288. Ankara: TDV Yayınları, 2003.

Âşıkutlu, Emin. "Mestûr", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 29/337-338. İstanbul: TDV Yayınları, 2004.

Âşıkutlu, Emin. "Hadis Vaz'ının Hz. Peygamber Devrinde Başladığına Dair Rivâyetler ve Delil Değerleri", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5/2 (2005) 5-26.

Âşıkutlu, Emin. "Mütkin", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 32/221-222. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.

Âşıkutlu, Emin. "Müttehem", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 32/26. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.

Âşıkutlu, Emin. II. Uluslararası Hadis ve Günümüzde Hadise Yönelik Saldırılar Sempozyumu 28-30 Mart 2005, *Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD)*, IV/1, 2006. 183-185.

Âşıkutlu, Emin. Abdurrahman Gürses Anısına I. Kur'an ve Kıraati Sempozyumu, 12 Kasım 2000, Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi. M. Rüştü Aşıkutlu Anısına II. Kur'an ve Kıraati Sempozyumu, 25 Mayıs 2003, Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2006. 127-145.

Âşıkutlu, Emin. "Arkasından Ağlanması Sebebiyle Ölüye Azap Edilir" Hadisine Sosyo-Kültürel Bağlamda Bir Yaklaşım, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2 (2006). 33-66.

Âşıkutlu, Emin. "Tabaka Kavramı ve Muhaddislerin Tabaka Anlayışı", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 32/1 (2007). 5-18.

Âşıkutlu, Emin. *Ricâl İlmi'ne Giriş*, İstanbul: İFAV Yayınları, 2007.

Âşıkutlu, Emin. "Tahvil", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 39/440. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.

Âşıkutlu, Emin. "Teşeyyu" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 40/564-565. İstanbul: TDV Yayınları, 2011

Âşıkutlu, Emin. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Dinî Hayatın İntikalinde Ârif Bir Âlim Oflu Mehmet Rüştü Aşıkutlu Efendi, I. Uluslararası Geçmişten Günümüze Trabzon'da Dinî Hayat Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 2016. 1, 183-220.

Âşıkutlu, Emin. "Deccâl", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 9/72. Ankara: TDV Yayınları, 2019.

- Âşıkkutlu, Emin. "Muaddil", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 30/303. Ankara: TDV Yayınları, 2020.
- Âşıkkutlu, Emin. "Mübhem", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 31/434-436. Ankara: TDV Yayınları, 2020.
- Âşıkkutlu, Emin. "Muhâlefet", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 30/401-402. Ankara: TDV Yayınları, 2020.
- Barlas, Kenan. "VI. Hadis İhtisas Toplantısı: 'Hadis Tenkidi ve Sorunları,' 01-02 Kasım 2024 "TRABZON", *Hadis Tetkikleri Dergisi* (HTD), 22/2 (2024). 383-393.
- Cousein, Soumegie. Hz. Peygamber'in Zorlukları Aşma Yöntemi, Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.
- Çakır, Murat. Bir Tebliğ Metodu Olarak Hz. Peygamber'in Hadislerinde Kıssa, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.
- Çelik, Fatih. Hz. Peygamber'in Hadislerinde Ticârî Ahlâk, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2004.
- Demirci, Selim. Molla Gürânî ve el-Kevseru'l-Cârî Adlı Buhârî Şerhi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
- Günaydın, Mehmet. Karadeniz Güneşi Reisü'l-Kurra Mehmet Rüştü Aşık Kutlu'nun Hayatı ve Din Eğitime Katkıları, Kahramanmaraş: Selçuk Ofset, 2004.
- Güneş, Yusuf. Hadislerde İletişim Ahlâkı, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2010.
- Hadislerle İslâm* (ed. Mehmet Emin Özafşar vd.) (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2014).
- Keskinsoy, Rukiye. Günümüze Trabzon'da Hâfızlık Geleneği Mehmet Rüştü Aşıkutlu Kur'an Kursu Örneği, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Samsun, 2023.
- es-Suyûtî, Celâluddîn. *Miftâhu'l-Cenne fil-İhticâc bi's-Sunne* tah. Abdurrah mân Fâhûrî 4. Baskı, Dâru's-Selâm, Kahire, 2012 (*Sünnet'in Dindeki Yeri*) (terc. Emin Âşıkkutlu), Nesil Yayınları, İstanbul, 2003.
- es-Suyûtî, Celâluddîn. *Miftâhu'l-Cenne fil-İhticâc bi's-Sunne* tah. ve terc. Ali Kaya, İstanbul: Semerkand Yayınları, 2017.
- es-Suyûtî, Celâluddîn. *Miftâhu'l-Cenne fil-İhticâc bi's-Sunne* terc. Enbiya Yıldırım, Ankara: Otto Yayınları, 2015.

es-Suyûti, Celâluddîn, *Miftâhu'l-Cenne fil-İhticâc bi's-Sunne* terc. Enbiya Yıldırım, Ankara: Takdim Yayınları, 2019.

Taşan, Yusuf. Dini Tebliğde Hutbenin Yeri ve Hz. Peygamber'in Hutbe Tarzı, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.

Teker, Yusuf. Hadis Usûlü Edebiyatında Elfiyye'ler Irâkî ve Elfiyye'si, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.

Trabzonlu Müellifler ve Eserleri (Osmanlı Dönemi), ed. Süleyman Gür-Cevdet Karaca, İstanbul: Ensar Yayınları, 2023.

Uluocak, Fahri. Ebû Hureyre'nin Kur'ân'a Arz Ettiği Rivâyetler, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.

Yılmaz, Rahile. İbn Ebî Hâtim er-Râzî'nin İlelül-Hadîs Adlı Eserinde Vasledil-mekle İletli Saydığı Mürsel Rivâyetler, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.

<https://ilahiyat.trabzon.edu.tr/S/4231/hadis> Erişim Tarihi: 28.02.2026.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/asikkutlu-mehmet-rustu> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/berire> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/berkani> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://www.biyografiler.com/kimdir/emin-asikkutlu> Erişim Tarihi: 02.01.2024.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/cerh-ve-tadil> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/deccal--hadis> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/fisk#2-hadis> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-ebu-seybe-ebu-cafer> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-ebu-omer> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-kurkul> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/ismaili> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/icli-ebul-hasan> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://ilahiyat.trabzon.edu.tr/Share/0B65D1A240A93E2F5BF56DC911219DAD> Erişim Tarihi: 11.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-vedan> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/kadh> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/kizb> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/leyyin> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/mechul> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/mestur--hadis> Erişim Tarihi: 16.01.2025.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/muaddil> Erişim Tarihi: 16.01.2025.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/mukaribul-hadis> Erişim Tarihi: 16.01.2025.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/mubhem> Erişim Tarihi: 16.01.2025.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/muhalefet> Erişim Tarihi: 16.01.2025.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/Mutkin> Erişim Tarihi: 16.01.2025.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/muttehem> Erişim Tarihi: 17.01.2025
<https://islamansiklopedisi.org.tr/tahvil--hadis> Erişim Tarihi: 16.01.2025.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/telkin--hadis> Erişim Tarihi: 17.01.2025.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/teseyyu> Erişim Tarihi: 17.01.2025
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> Erişim Tarihi: 04.01.2025
<https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/cerh-ve-tadil> Erişim Tarihi: 16.01.2025.
<https://ubys.trabzon.edu.tr/ABPDS/AcademicInformation/BilgiGoruntulamev2/Index?pid> Erişim Tarihi: 02.01.2024.
<https://ilahiyat.trabzon.edu.tr/S/4231/hadis> 28.02.2026.
<https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/yazar/emin-asikkutlu> Erişim Tarihi: 16.01.2025
<https://yoksis.yok.gov.tr/> Erişim Tarihi: 28.02.2025